

Pogumno v novo leto 1983!

Za slovensko narodno manjšino v Italiji obračun leta 1982 prav gotovo ni bil vzpodbuden, kar zadeva njena prizadevanja za dosego celovite zakonske zaščite osnovnih narodnih pravic. Ustrezní parlamentarni postopek je namreč obtičal na mrtvi točki, pristojna senatna komisija, ki je že večkrat uradno napovedala obisk v Furlaniji-Julijski krajini, kjer bi morala poslušati mnenja in izvajanja prizadetih manjšinskih organizacij ter krajevnih in drugih ustanov, pa je ta obisk tudi vsakokrat odpovedala. Tik pred koncem leta smo celo doživeli, da novi ministrski predsednik Fanfani v svojem programskem govoru pred parlamentom ni smatral za potrebno niti z besedico omeniti problematike slovenske narodne manjšine v Italiji, čeprav ga je na to opozoril senator Tridentinsko-tirolske ljudske stranke Fontanari. Ta je bil svoj čas vložil v senatu zakonski predlog za zaščito slovenske manjšine, ki ga je bila izoblikovala Slovenska skupnost.

Na deželni ravni smo v preteklem letu doživeli še nekaj razočaranj, med njimi zlasti razzodbo deželne upravne sodišča, iz katere izhaja, da slovenski izvoljeni predstavniki v tržaškem pokrajinskem svetu nimajo pravice nastopati v svojem materinem jeziku. Če poleg tega pomislimo na skrajno negativno stališče, ki ga pristojne oblasti zavzemajo glede vprašanja ustanovitve slovenskega samostojnega šolskega okraja, je jasno, da nismo lani dosegli nobenega otipljivega uspeha, kar se tiče priznavanja osnovnih manjšinskih pravic in zaščite njenih splošnih koristi. Če vsemu temu dodamo še grobo neobčutljivost, ki jo tako deželne kot državne in tudi mnoge krajevne oblasti kažejo do zahtev in potreb, ki jih slovenska manjšina ima na gospodarskem področju.

Skrajno negativni obračun, ki smo ga zabeležili ob koncu lanskega leta, pa seveda nikakor ne pomeni in tudi ne sme pomeniti, da je naš bolj izgubljen, da so bila naša prizadevanja za dosego zakonskega priznanja naših narodnih pravic povsem jalova in da bodo takšna ostala tudi v prihodnosti. Kljub neugodnim razmeram in pogojem namreč lahko vidimo, kako se med našim ljudstvom za mejo vendarle širi prepričanje in utrjuje zavest, da je zvestoba lastni biti vrednota, ki je kljub pravi revoluciji na lestvici do pred kratkim splošno priznanih in ustaljenih vrednot ohranila eno prvih mest. Razvoj do-

dalje na 8. strani ■

Nerodnost? Neresnost? Nepripravljenost?

Da se je Krščanska demokracija kot največja stranka naveličala prepuščati manjšim zavezniškim strankam najvažnejše funkcije v državi (predsedstvo republike, predsedstvo vlade, na vrhu raznih ustanov gospodarstva in sodstva) je razumljivo. Da pa se je odločila pri izbiri novega, svojega ministrskega predsednika prav za Amintora Fanfanija, je manj razumljivo. Sicer je res, da spada Fanfani med takoimenovane »zgodovinske« osebности Krščanske demokracije, ki so jo idejno in politično usmerjale ves poveljni čas. Mož zna vihteti pero, napisal je nekaj politično-ideoloških knjig, je spreten politični praktik, ni vzbujal polemik in delal stranki težav kot dolgoletni predsednik senata, vendar pa je vprašanje, če je bil res najprimernejši kandidat za predsednika vlade, po skoraj dveh letih predsedovanja republikanica Spadolinija. Da so se odločili za Fanfanija, si je morda možno razložiti s tem, da so se zanašali na njegovo sposobnost posredovanja med strankami, s čimer se je izkazal že kot predsednik senata, z njegovim ugledom v stranki in z njegovimi leti, kajti letos bo dopolnil 75 let. Zato so mu pač hoteli nuditi priložnost, da še enkrat pokaže svoje sposobnosti tudi kot državnik in ne samo kot politik. Očitno je bil sam močno prepričan, da ima tudi take sposobnosti, kajti vedno je bil znan tudi po tem, da ima zelo dobro mnenje o samem sebi.

Tako je torej proti koncu lanskega leta sestavil novo vlado po padcu druge Spadolinijeve vlade in predložil svoj vladni program, ki pa je hitro povzročil polemike med samimi vladnimi strankami. Vsekakor pa si v javnosti niso pričakovali, da bo prav za božične-novoletne praznike zasul državo s pravim plazom novih davkov, podražitev vseh mogočih pristojbin in z novo birokratsko strogostjo in hkrati zmedo v sistemu zdravstva in na raznih drugih področjih. To pa je storil tako nerodno, da so upravičeni najhujši dvomi v njegove državniške sposobnosti. Ni pripravil niti javnosti niti posameznih gospodarskih kategorij na nove in precej hude finančne žrtve, ki jih zahteva od njih ni ničesar pojasnil na kaki tiskovni konferenci, niti s kakim javnim govorom, npr. po televiziji, apeliral na državljane in na njihovo demokratično zavest ter na ljubezen do domovine. Z naravnost cinično brezbriznostjo, ki pa je najbrž samo nerodnost ali nesposobnost za občevarje z ljudmi.

Ravno ta njegova dozdevna brezbriznost za mnenje javnosti, ta njegov molk, ki se je zdel ciničen, sta povzročila silovito reakcijo v vseh prizadetih. Pri priči se je vsem zameril. Zakaj ne razloži, zakaj je potrebnih toliko novih davkov in podražitev, ki bi kar za milijon lir na leto prizadeli povprečno italijansko družino? Kam bo šel ta denar? Za same »mašitve« lu-

dalje na 2. strani ■

Posvetitev novega goriškega nadškofa

Na praznik Svetih treh kraljev je papež Janez Pavel II. podelil škofovsko posvečenje štirinajstim duhovnikom, med njimi redovniku Antonu Vitalu Bommarcu, ki je bil pred kratkim imenovan za goriškega nadškofa. Obred je bil v cerkvi sv. Petra in se ga je udeležilo veliko število vernikov, med njimi kakih 600 vernikov iz goriške nadškofije.

Prisotnih je bilo tudi kakih 90 Slovencev iz goriške nadškofije, ki so prišli v Rim pod vodstvom kanonika Močnika in bivšega škofijskega vikarja msgr. Simčiča.

Novi goriški nadškof se je s svojimi novimi verniki prvič srečal dan po posvetitvi, ko je v baziliki Svetih apostolov daroval mašo. Ob tej priložnosti so goriškega nadškofa pozdravili kapitularni vikar msgr. Ristits in po en predstavnik slovenskih in furlanskih vernikov. Msgr. Bommarco je imel krajši nagovor na goriške

vernike najprej v italijanskem jeziku in nato v slovenščini. Slovenskim vernikom je takole dejal:

»Dragi bratje in sestre, vesel sem, da lahko danes pozdravim v vašem materinskem jeziku tudi predstavnike slovenske skupnosti, ki so prišli v Rim na moje škofovsko posvečenje. Dejstvo imeti v škofiji en jezik več, še eno kulturo, smatram za neizmerno bogastvo, če le to prispeva k večjemu ravnovesju in čim popolnejšemu skupnemu življenju ter midsobojnemu sodelovanju. Prosimo torej danes, naj nam sveti zavetniki in mučenci naše goriške nadškofije, hčerke oglejske Cerkve, ki je bila skrbna mati vere in civilizacije naših dveh narodov, podari milost, da si bomo vedno prizadevali za rast naših občestev in medsebojno sodelovanje.«

Novi nadškof bo svojo pastirsko službo v Gorici prevzel v nedeljo, 6. februarja.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 16. januarja, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Ko zorijo jagode«; 11.00 Sestanek z... 11.15 Nabožna glasba; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditvev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 17. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Človek v sodobni družbi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Domenico Cimarosa: Tajna poroka; 11.30 Beležka; 12.00 Gledališki glasovi po stezah spominov; 13.00 Poročila; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Franček Rudolf: »Očka, vrni se nam zdrav!«; 14.30 Glasbene skice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Veselo športno popoldne; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Od Milj do Devina; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 18. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Integracija prizadetih otrok v normalni šoli; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Domenico Cimarosa: Tajna poroka!; 11.30 Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Franček Rudolf: »Očka, vrni se nam zdrav!«; 14.30 Šolska glasbena ura za mladino; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Odprti dramski val: »Muza v kupeju«; Radijska igra; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 19. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Sprehodi po tržaških predmestjih; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Trst by night; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Franček Rudolf: »Očka, vrni se nam zdrav!«; 14.30 Evergreeni; 14.55 Naš jezik; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mladi izvajalci: dijaka Aljoša Starc in Marko Ozbič iz šole Glasbene matice v Trstu; 18.00 Na goriškem valu; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 20. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovenska ekonomija na Tržaškem od leta 1945 do danes; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Franček Rudolf: »Očka, vrni se nam zdrav!«; 14.30 Otroški kotichek: »To je pa laž!«; 15.00 Beseda ni konj; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: Goriški komorni orkester in klarinetist Lino Urdan v Kulturnem domu v Gorici; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 21. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.40 Glasbena matineja; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka; 12.00 Roža mogota; 13.00 Poročila; 13.20 Naša gruda; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Franček Rudolf: »Očka, vrni se nam zdrav!«; 14.30 Glasbene skice; 14.55 Naš jezik; 15.00 Od ekrana do ekrana; 16.35 Instrumentalni solisti; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: deklinski zbor »Heribert Svetel« iz Maribora; 18.00 Kulturni dogodki; 18.40 Imena naišh vasi; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 22. januarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 9.00 Sobotni trim; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Pianist Giovanni Umberto Battel v Kulturnem domu v Trstu; 11.30 Beležka; 12.00 »Glas od Rezije«; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Roman v nadaljevanjih (umetniško branje): Franček Rudolf: »Očka, vrni se nam zdrav!«; 14.30 Otroški kotichek: »Najdihojca«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Sopranistka Vilma Bukovec in baritonist Samo Smerkolj; 18.00 Slovenska žena v delu in boju: »Julijana Kacijanarica«; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 — Odgovorni urednik: Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Nerodnost? Neresnost?...

■ nadaljevanje s 1. strani

kenj v državnem proračunu? Kdo bo imel kaj od tega, kajti vsi vemo, da se bo poleg ene zamašene luknje takoj pojavila nova, kakor v prepereli, že nešteto krat zakrpani nogavici? In ne bo za vsako novo luknjo zahteval nove davke? Tako je lahko vladati, so si dejali ljudje, in Fanfani je postal na mah najbolj nepriljubljen človek v Italiji. Mogoče bi mu bilo to tudi vseeno, če bi ne bil tudi častihlepen. Demonstracije, ki so po Novem letu izbruhnile v mnogih velikih in malih mestih proti obdavčitvam in podražitvam, ki jih je namesto novoletnih voščil vsul na italijanski narod, pa so ga vznemirile, ustrašil se je možnih političnih in gospodarskih posledic ter začel jemati posamezne obdavčitvene ukrepe nazaj. To pa je tudi znak, da je sprejel mandat za sestavo nove vlade, ne da bi imel pravzaprav v glavi kak jasen načrt, kako naj bi njegova vlada vladala in kaj bi bilo treba storiti, da bi izvel državno iz najhujših gospodarskih in socialnih, pa tudi političnih težav. Od vsega začetka se je zadel program njegove vlade pravo sračje gnezdo vseh mogočih zaostretev in obdavčitev brez kake celotne vizije o tem, kaj je važno in kaj ne, in kaj naj bi bil cilj vsega vladnega prizadevanja. Fanfani je, kot se zdi, eden tistih politikov, ki jim je cilj in slast oblast, oblast kot taka, luknje pa krpajo sproti kakor kollesar stare gume. Glavno, da gre naprej, je njihovo geslo.

Ravno zaradi takega popolnega pomanjkanja perspektive za naprej je najbrž spregledal tudi vprašanje zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji, o katerem ni spregovoril v nobenem svojih na-

stopnih govorov pri predstavitvi vlade in glasovanju o zaupnici v parlamentnih zbornicah. Tega vprašanja, kot še toliko drugih, ni imel vpisanega v svoji beležnici.

Mogoče bodo njegova spretnost za posredovanje med vladnimi strankami, pomanjkanje drugih sposobnih mož v KD, njegova trda koža ali pa tudi samo sreča pripomogli, da bo njegova vlada še nekaj časa — ali pa tudi precej časa — jadrata po razburkanem italijanskem političnem polju, ne da bi se raztreščila. Vendar to ni bogve kaj verjetno. Na srečo se ni treba preveč predrzno zanašati. Imamo vtis, da

Zaradi čedalje večjih tiskarskih stroškov smo bili prisiljeni nekoliko zvišati naročnino. Bralce in naročnike prosimo za razumevanje. Celoletna naročnina znaša letos 20.000 lir.

Uprava

se le ne bo mogoče izogniti predčasnim političnim volitvam. Če se Krščanska demokracija na njih ne bo briljantno odrezala, se bo za to nedvomno lahko zahvalila tudi Amintoru Fanfaniju in vsemu tistemu, kar je že dozdej »nakuhal« Italijanom, pri čemer pa sploh še ni utegnil, da bi dokazal svojo »zrelost« tudi v zunanji politiki. Če bo še tam tako uspešen, se lahko KD kar pripravi na bridka razočaranja na volitvah. Ali res ni mogla najti za to važno razdobje, ko se je vladno krmilo vrnilo v roke njenih politikov, bolj spretnega krmarja, kot je Fanfani?

Italijanska škofovska konferenca

V Rimu se je začelo zasedanje stalnega odbora italijanske škofovske konference. Uvodno poročilo je prebral predsednik kardinal Ballestrero. V imenu italijanskih katoličanov je odločno zavrnil napade sovjetskih javnih občil na papeža Janeza Pavla II., češ da je konservativec, da se vmešava v politične zadeve.

Kardinal Ballestrero je izjavil, da grobi napad na papeža žal ni dobil zadovoljivega odgovora v svetovni javnosti, kljub temu, da je povsem neosnovan, neverjeten in krivičen. Saj je ravno ena izmed odlik sedanjega papeža prizadevanje za razumevanje in mir na svetu.

Predsednik italijanske škofovske konference se je v svojem posegu dotaknil tudi številnih družbenih vprašanj v Italiji, o čemer je dejal, da zelo številni škofje dejavno posegajo za njihovo rešitev bodisi z opravljanjem pastirske službe bodisi s stvarnimi stališči in nastopi o posameznih vprašanjih. Kardinal Ballestrero je odločno obsodil mafijo in kamoro. Cerkev mora pozivati ljudi h krščanskemu upanju. Ne uspehi ne strah in nerazumevanje in tudi ne lastna nepopolnost in nemoč ne morejo pri opravljanju lastnega poslanstva zaustavljati ali ustrahovati Cerkev, je še povedal kardinal.

Colombo o izginulih v Argentini

Zunanji minister Colombo je v senatu odgovoril na interpelacije in vprašanja, ki so jih bili vložili predstavniki raznih senatnih skupin v zvezi z usodo tistih italijanskih državljanov, ki so v Argentini za časa vojaškega režima izginili neznano kam. Colombo je poudaril, da italijanska vlada zavrača izvajanja argentinskih oblasti, češ da se o usodi izginulih ne more nič vedeti. Gre za očitno nezadovoljiv odgovor, je dejal Colombo, zaradi česar se bo italijanska vlada še dalje zanimala za

usodo ljudi italijanske krvi v Argentini. Zunanji minister Colombo je prvič posredoval nekaj uradnih podatkov o izginulih. Izjavil je, da je v Argentini izginilo 45 italijanskih državljanov ter 241 Italijanov, ki so imeli tudi argentinsko državljanstvo. Upoštevati je dalje treba, da je med izginulimi 123 ljudi, ki pripadajo družinam italijanskih izseljencev, ter 98 ljudi, katerih italijansko državljanstvo je sporno, a za katere so se italijanske oblasti vedno zanimale.

Mirko Mahnič o aktualnih vprašanjih

Pred božičnimi prazniki se je mudil v Trstu režiser in pisatelj prof. Mirko Mahnič iz Ljubljane. Izkoristili smo priložnost in ga naprosili za pogovor. Prof. Mahnič se je našemu vabilu ljubeznivo odzval, za kar se mu lepo zahvaljujemo.

(ured.)

Veseli smo, da vas spet srečamo v Trstu, zlasti po omejitvah prehodov čez mejo v zadnjem času. Kaj vas je prignalo k nam?

Prišel sem režirat radijsko igro prof. A. Rebutle »Četrti kralj«. Po omejitvah sem tu že drugič, obakrat so mi na pristojnem uradu ljubeznivo in takoj izdali potrebno potrdilo. Kadar gre za opravilo kulturno-umetniškega značaja, glede tega ni nobenih težav. Mislim, da je tu posepeševalna predvsem politična in kulturna občutljivost našega predsednika komiteja za kulturo prof. Matjaža Kmecla, čigar igra »Mutasti bratje« je, kakor slišim po Trstu, imela zelo velik uspeh.

Kako sodite to novo Rebulovo radijsko igro? Povejte nekaj v zvezi z njeno uprizoritvijo na tržaškem radiu.

Sodim, da je prava umetniška vrednost — plemenito klasična in vznemirljivo moderna. Zato s pečatom trajnosti. Zato seveda daleč od sodobnega literarnega brbranja.

Igra govori o boju med »kozmičnim in političnim občutjem«, med duhovnim in tvarnim pojmovanjem človeka, časa in zgodovine, med Herodom, ki je nasilje, pohlep in cinizem, ter zvezdo, ki pomeni »svetlo vladarstvo« in ki jo takoj vidijo ali po bolečem iskanju zagledajo Herodovi nasprotniki.

Igra je umetniško popolno bitje, ki ostrmiš pričo njegove nezmotljive, idejno in duhovno bogate, stvarno pa nazorne in skrajno varčne podobe, nič manj pa zaradi izjemnih likov, tako bogatih z grozo, radostjo in odrešenostjo. Kakšne nabite usode, kako lepe duše vse do treh kraljev — »mistikov na kamelah«.

Božična skrivnost je tu razodeta na nov, izvir in sodoben način. Vseskozi čutiš, da je tisti čas tudi naš čas.

Pogovori so pri vrhu pregledni in čisti, a so njih korenine globoke. Ko sem jih tehtal in visel nad njimi, sem se spominjal Claudela in Lorca.

Od igralcev terja čim večjo zmožnost za oblikovanje duhovnih reči, ki imajo pri pravem umetniškem ustvarjanju vedno prvo mesto in ki se jim je pri iskanju najboljših (uprizoritvene, radijske) uresničitve posvečati toliko bolj, kolikor težje je v današnjem človeku prebuditi zanimanje za vprašanja, ki segajo v netvarna ali onstranska oz. sploh zares umetniška področja. Stopnja težav se seveda močno poveča ob resnici, da imamo pred snemanjem eno samo kratko vajo, bolj seznanitveno kot preučevalno, in da gre zato le umetniško občutljivim, svojega poslanstva se zavedajočim in dobro uvežbanim igralkam in igralcem tržaškega Radijskega odra vsa hvala za v precejšnji meri doseženo kakovost.

Ste prebrali njegov zadnji roman »Zeleno izgnanstvo«? Kakšen vtis je napravil na vas?

Kaj bi se delal — nisem ga še prebral.

Vemo, da tudi vam odlično teče pero. Imate v delu kako novo knjigo?

Pero mi teče trdo in počasi. Za pisanje imam povprečno tri ure na dan. Navadno napišem komaj kaj več kot eno stran.

Napisal in že na čisto pretipkal sem četrto knjigo z gledališko tematiko z naslovom »Slovo«. Založnika še nimam.

Začel sem pisati nekaj obširnejšega, pa ne vem, če bom zmogel. Prestar sem, se mi zdi. To je bridko: človek se z leti dokoplje do nekaterih spoznanj, ko pa jih hoče izraziti, ga sproti izdajajo telesne, razumske in domišljjske moči.

Katera slovenska leposlovna knjiga, ki ste jo v zadnjem času prebrali, vam je najbolj ugajala?

V zadnjem času sem se ukvarjal z gledališko zgodovino in Slomškom, za branje leposlovja ni bilo časa. Rad berem v miru. Branje je kakor koncert in narava: poslušam in gledam. Le semtertja sem pobrskal po leposlovju: nekaj knjig sem začel, a jih kmalu odložil — predolgo sem čakal, da bi mi kaj razodele; vseč so mi bile Fritzove pesmi, Udoviča sem jemal ob večerih po gramih.

Kakšen naj bi bil nov slovenski roman, ki si ga želite in ki bi ga z veseljem brali?

Moral bi biti umetniško delo, ne klepetavost. Napisan z navdihom in notranjim videnjem usod in dogodkov. Z nepristranostjo, ki pa jo vodi ljubezen, ne podedovani kompleksi. S popolnimokusom, kulturo in znanjem. Iz pogumne, častne svobodne osebnosti ustvarjalca, ne iz nareka, ki se mu podreja pisar. V slogu, ki je iz notranjega slišanja teme, ne iz modne spakljivosti. S smislom za ritme, vezave in gradnjo, s poslušom za muziko ter za izrazno in estetsko dognanost jezika, za razumljivost brez učenjaštva, za preglednost brez komentarjev. Predvsem pa bi moral nekaj povedati, prenikniti v skupno in posamično jedro naše usode, moral bi bralca duhovno nasititi, ga potegniti v stanje novih spoznanj, odločitev, strmenja, tudi v katarzo. Moral bi biti enkratven, slovenski in hkrati svetoven... Kaj bi še več: napisati roman so ustvarjalni napor velikanških razsežnosti, pa tudi milost. Da bi nebesa Orfeja poslala.

Kateri slovenski pisatelji polpreteklega časa so po vašem mnenju danes po krivici pozabljeni ali prezrti?

Vprašanje je treba razširiti na vse veljavne slovenske ljudi. — Kaj nam mar izročilo, zmeraj smo začenjali in začenjamo, kakor da je bilo pred nami vse zanič! Prešeren, Levstik, Cankar, Zupančič — naši največji, pa kaj so nam? Žal le prevečkrat zaprašeno pavovo perje, ko bi morali naravnati svojo osebno in našo skupno duhovno smer po njihovih znamenjih. Brez spomina in vpliva ostajajo Vodnik, Slomšek, Krek, nadškof Sedej. Pa tudi vsi drugi, vsi — po krivici prezrti in pozabljeni. In na našo veliko, kar nepopravljivo škodo. (In sramoto.)

Kaj mislite o današnji slovenski drami?

Mnogo iskanja, pa tudi mnogo predrznosti. Preveč pisanja brez dobrega obrtnega znanja, preveč nesnažnosti, mnogo posnemanja, zelo malo izvirnosti, preveč razkazovanja, premalo poslanstva in odgovornosti. Raziskovanje in razodevanje človeške usode je v nji zanemarjeno, v ospredju so trušč, svetlobni učinki, kostum in kulisa, režiser, nemaren jezik, ohlapen govor. Ne

gre več za pretres, pač pa za šok. — Vendar ne pozabiti izrednih imen, med drugimi predvsem Strniša, Smole, Hieng, pokojni Primož Kozak.

In kaj mislite o komediji? Ali sploh obstaja?

Prave komedije nimamo. Bolj šale, skeče, burke in bufonade, ki pa zelo privabljajo občinstvo.

Se vam zdi, da današnja slovenska drama dobro odraža sodobno slovensko življenje in njegove človeške tipe ter probleme?

Da, drame dobrih dramatikov vse to odražajo in to tako poglobljeno, da v mnogih primerih, žal, ne morejo priti na oder, ker bi zašle v gluh prostor.

Katero sodobno gledališče vam najbolj ugaja? Francosko, angleško, ameriško ali nemško? Katero je najbolj živo in aktualno?

Omenjena gledališča poznam bolj iz besedil, iz oči v oči pa zadnja leta le iz filmov, televizije in redkih gostovanj pri nas. V glavnem so mi vseč — tako teksti pa tudi igranje. Katero je najbolj živo in aktualno? Morda nemško najmanj. Niste me vprašali po italijanskem in ruskem. Prvo se mi zdi prepatetično, večkrat celo preveč zgolj na ven; rusko pa ima veliko ceno — gledal sem ga v Moskvi in Tbilisiju; mojstrsko je.

Kateri sodobni gledališki avtor vam je najbolj všeč?

Več jih je; če skupino zelo zožim, mi v tem hipu ostanejo najbližji Albee, Mrożek, Elliot in Lorca. Za zadnjega mi je najbolj žal, da ga nisem režiral.

In še eno indiskretno vprašanje: katero knjigo zdaj berete?

Levstikov zbornik in Zweigovo knjigo o Romainu Rollandu. Zweiga berem počasi — prebogat, pregosto je pisana. »Mogočne stvaritve vselej potrebujejo najprej samoto, šele potem lahko obvladajo svet. Samo onstran občinstva, edinole v junaški brezbriznosti do uspeha je človek zmogen tolikšnega poguma, da se loti brezupnega početja, kot je velikanski roman v desetih zvezkih...« Ustavljam se posebno ob mislih o gledališču: »Če hoče biti gledališče narodno, ne sme biti samo razkošen izdelek za gornjih deset tisoč, ampak mora postati nravna hrana množice in mora — samo plodno — vplivati na plodnost ljudske duše.« In: »Gledališki večeri morajo biti vir energije, obenem pa naj bi bili namenjeni tudi ostrenju inteligence« (ne pa poneumljanju). In še: »Ljudstvo potrebuje monumentalno umetnost.«

—0—

KRŠITVE DOLOČIL EGS

Iz odgovora predsednika izvršne komisije Evropske gospodarske skupnosti Thorana na pismeno vprašanje britanskega evropskega poslanca Patersona se je izvedelo, da je Italija največji kršilec določil Evropske skupnosti. Od maja 1974 do marca 1982 je evropsko sodišče v Luksemburgu izreklo kar 29 razsodb proti Italiji zaradi kršitev predpisov. V istem obdobju je sodišče ugotovilo šest belgijskih kršitev, pet angleških, štiri francoske, tri irske kršitve in po eno kršitev Zahodne Nemčije, Danske in Nizozemske. Luksemburg še ni bil obsojen. V prvem trimesečju lanskega leta pa so zabeležili višje število začetih postopkov proti Franciji kot pa proti Italiji.

Tridesetletnica Pd Mačkolje

V nedeljo, 19. decembra, je Prosvetno društvo Mačkolje slovesno praznovalo 30-letnico svojega obstoja in delovanja. Zadevna sklepna slovesnost je bila v domači srenjski hiši. Spored je predvideval nastop vseh treh pevskih zborov, in sicer mešanega pevskega zbora, dekliškega in otroškega zbora Slovenski šopek, recitacije, pozdrave vabljenih gostov in priložnostni govor.

Slovesnost je začel predsednik društva Zorko Gorjan, ki je na kratko prešel delovanje društva v preteklosti in želel, da bi bilo tako bogato tudi v bodoče. Osrednji govor je imel rojak iz vasi in prvi predsednik prosvetnega društva prof. Aldo Štefančič, ki je prikazal začetke in prva leta društvenega delovanja, ko sta kulturni dejavnosti v vasi dajala spodbude tedanja upravitelja duhovnije Dušan Jakomin in za njim Stanko Janežič. Svoje misli je govornik takole zaključil: »Vem, da je bilo mnogo dela opravljenega na tiho in brez vsakršne reklame ali javnega razglasjanja, zato širša javnost o njem ni seznanjena. Dovolj zgovorno pa o tem priča lič-

»Slovenska socio-psihopedagoška služba deluje v novih prostorih v ulici Farneto 3 v II. nadstropju bivšega kirurškega sanatorija z naslednjim urnikom: od 9-12 in od 16-18 vsak dan, ob sobotah pa samo zjutraj. Telefon 9175056.«

na brošura, ki jo je društvo izdalo za to priložnost in vsaj delno izpolnjuje potrebo po informiranosti o bogatem delovanju.«

Od povabljenih društev so čestitke in pozdrave prinesli Kiljan Ferluga za Društvo miljskih Slovencev, Marij Maver za

Slovensko prosveto, Zorko Jurjevič za Mladinski krožek iz Doline, Alojz Debelis za Dom J. Ukmarja iz Škednja, Vinko Ozbič za zamejske skavtsko organizacijo. Pismene čestitke so poslali KD Primorsko iz Mačkolj, Stanko Janežič in Marjan Zivic za Slomškov dom iz Bazovice.

Na slovesnosti so tudi nagradili s primerno plaketo tiste člane, ki delujejo v društvu ali pri zboru nad 25 let. Ti so: Olivija Smotlak, Ljuba Smotlak, Alma Stepančič, Otilija Parovel, Amalija Šturman, Imelda Rehar, Celestina Peccia, Bogdan Šturman, Flavij Makor, Darij Tul, Albert Parovel, Dalka Smotlak, Lojze Tul, Ernesta Tul in Olga Štrajn. Za izdelavo načrta društvenega prapora in likovno opremo priložnostne brošure je posebno na-

grado prejel slikar Edi Žerjal. Enako priznanje je društvo podelilo Angeli Novak, vdovi po pokojnem Henriku, in Uči Smotlak, vdovi po pokojnem Ernestu.

Točke programa je lepo povezovalo petje treh zborov, otroškega in dekliškega pod vodstvom Ljube Smotlak ter mešanega, ki ga je vodil Cveto Marc. Slovesnost so svečano zaključili vsi trije zbori, ki so skupno zapeli novo skladbo Cveta Marca na besedilo Borisa Pangerca Naša vas. Janežičevo pesem Mladini in Gregorčičevo pesem Naš narodni dom sta recitala Peter Smotlak in Damjana Štrajn. Sceno z ozadjem vasi na odru sta izdelala Peter in Andrej Smotlak. Sporedne točke je napovedovala in predstavljala nastopajoče dijakinja Alenka Deklič.

Ob tej priložnosti je društvo izdalo brošuro, ki podaja nastanek, življenje in pestro delovanje na prosvetnem področju od 1952 do 1982.

Koncert božičnih pesmi na Opčinah

Župnija sv. Jerneja in cerkveni pevski zbor na Opčinah sta povabila opensko prebivalstvo na božični dan popoldne na koncert božičnih pesmi, ki je bil po večernicah, katerim pravijo na Opčinah blagoslov. Zbrala se je polna cerkev ljudi, ki so prišli tudi iz sosednih vasi in iz Trsta, a največ je bilo vendarle domačinov. Kot vedno za Božič, se je tudi tokrat prijazna openska cerkev bleščala od luči, krasile pa so jo tudi velike lepe jaslice, ki so vsako leto toliko drugačne, da jih mali in veliki vedno na novo občudujejo in ne samo po enkrat.

Otroški pevski zbor »Vesela pomlad« je zapel ljudsko v priredbi Franca Mihelčiča »Tam stoji na hlevček«, »Jezusovo rojstvo« Matija Tomca in »Angelci stopajo« Franca Ačka. Zbor je zelo ubran, nežni, pa vendarle polni glasovi otrok se zelo lepo zlivajo.

Mlajši mladinski pevski zbor »Vesela pomlad« je nato zapel ljudsko »Poslušajte vsi ljudje« v priredbi Franca Mihelčiča, »Hej pastirci« Brede Šček in »Božična noč« v priredbi Franca Gačnika. Tudi ta zbor je očarljivo zapel vse pesmi.

Kot zadnji je nastopil cerkveni pevski zbor, ki je imel na sporedu štiri pesmi. Najprej je zapel »Rajske strune« v harmonizaciji Josipa Sicherla. Sledila je »In zopet prišla« Stanka Premrla, nato pa še nežna »Le spavaj« Zorka Hareja in »Raduj, človek moj« Leopolda Cveka. Zbor se odlikuje po skladnosti glasov, po izredno prijetni, nekričeči tehniki tako ženskih kot moških glasov in po disciplini, ki zavisi od vsake dirigentove kretnje. Glasovi so zelo zlit in ubrani.

Otroški pevski zbor je pripravila gospa Lucija Čač, ostala dva zbora pa g. Franc Pohajač. Na orglah je spremljal Vinko Škerlavaj, medtem ko je povezovala gospa Nataša Sosič-Fabjan. Pred koncertom je ustvaril pravo božično razpoloženje in dal nastopu tudi miselno globok značaj prof. Vinko Beličič. Po koncertu so se ljudje razhajali le počasi, očarani, a tudi z obžalovanjem, zakaj ni bilo na tako lepem koncertu še več pesmi. Poslušali bi jih radi še veliko več. Pevci so si dali izvabiti obljubo, da jim bodo tudi v tem ustregli na prihodnjem božičnem koncertu. Da bi ga vsi dočakali zdravi in veseli!

J.

Božični koncert v štivanski cerkvi

Božični koncert je postal za Štivan že tradicija, saj ga »Dekliški zbor Devin« in »Fantje izpod Grmade« že vrsto let prirejata v tamkajšnji cerkvi. Naj na tem mestu spomnimo, da je to cerkev, ki je posvečena sv. Janezu Krstniku, v notranjosti poslikal Avgust Černigoj. Primerna pa je za koncerte predvsem zato, ker pevci v prezbiterju pojejo z veliko lahkoto in sproščenostjo.

Letošnji koncert je bil skrbno pripravljen in kvaliteta petja je bila zelo zadovoljiva. Oba pevska zbora, ki ju vodita Herman Antonič in Ivo Kralj, sta tudi letos nastopila v mešanem sestoju, ki ga je vodil Herman Antonič. Že drugič je letos nastopil domači cerkveni otroški pevski zbor, ki je pod vodstvom Tatjane Legiša zapel več pesmi in žel med poslušalci velik uspeh. Vsi trije zbori so za konec skupno zapeli dve Gačnikovi skladbi. Značilnost tega avtorja je predvsem v tem, da so njegove stvaritve zasnovane v modernem ritmu, melodija pa je zelo enostavna in privlačna. »Fantje izpod Grmade« so zapeli nekaj pesmi iz svojega že ustalje-

nega repertoarja, pripravili pa so tudi nekaj novih pesmi, med temi tudi pesem mladega goriškega avtorja Tomka Vetriha, ki jo je uglasbil Mirko Špacapan. Dekleta so zapela več pesmi Zorka Hareja, med drugimi njegovo skladbo »Slava Bogu«, ki je bila na tem koncertu prvič izvedena. Pesem močno spominja na gregorijansko petje.

Božično misel je na koncertu, ki je bil 7. januarja, podal domači župnik msgr. Ivan Kretič, ki se je na tem mestu tudi spomnil pred letom dni umrlega goriškega nadškofa Cocolina. Za njegovo bolezen smo tisti, ki smo bili lani na koncertu, izvedeli prav pred začetkom sporeda.

Nastopajoči so na koncertu izvedli 20 skladb, ki jih je povezovala Nadja Malalan, pri orglah pa je zборе spremljal Bogdan Kralj. Prijetna je bila tudi zamisel organizatorjev, ki so z modrimi lučmi osvetlili velike Černigojeve umetnine na steni za glavnim oltarjem, tako da je scena blesteče izstopala za nastopajočimi zbori.

A. L.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom

AUGUST STRINDBERG

SMRTNI PLES

Režija: GEORGIJ PARO

PREMIERA

v petek, 14. januarja, ob 20.30 - Abonma Red B
PONOVITVE

v soboto, 15. januarja, ob 20.30 - Abonma Red B
v nedeljo, 16. januarja, ob 16.00 - Abonma Red C
v sredo, 19. januarja, ob 20.30 - Abonma Red D
v četrtek, 20. januarja, ob 20.30 - Abonma Red E

Pred premiero v petek, ob 20. uri, otvoritev razstave: Gledališki ustvarjalec Milan Skrbinšek

Občinska seja v Sovodnjah

Občinska seja v Sovodnjah je bila 22. decembra. Župan je najprej poročal o postopku, ki ga je občina sprožila proti družbi, katera je brez ustreznega dovoljenja zgradila televizijski prenosnik na Vrh. Na poziv občinske uprave, naj nemudoma preneha z deli, je družba po svojem poverjenem zagovorniku negativno odgovorila in se istočasno pritožila na deželno sodišče T.A.R. To ravnanje je prisililo občinsko upravo, da si je tudi sama oskrbela svojega zagovornika. Deželno sodišče je sicer zavrnilo priziv omenjene družbe, ni se pa žal izreklo o zadevi, tako bo treba čakati tri ali štiri leta. Občinski svet je potrdil sklep odbora o imenovanju zagovornika ter pooblastil upravo, da izda ukaz za rušenje tega televizijskega prenosnika.

Svet je odobril vsoto 33 milijonov lir za nakup opreme in pohištva za občinske urade in sejno dvorano. Opremo bosta dobavili podjetji Teknomec in Miculin. Za zidarska dela, ki naj bi stala 10 milijonov, je dražba že razpisana. Zakup službe, ki skrbi na sovođenjskem občinskem področju za lepljenje reklame in lepakov, bo še naprej imela dosedanja tvrdka. Občinski svet je sprejel predlog pokrajinske uprave glede vsote 4.322.000 lir kot odškodnine za odstop občinskega zemljišča pri telovadnici za gradnjo avtoceste (iz leta 1972).

Na vrsto je nato prišla razprava o drugem tiru na progi Gorica-Redipuglia, saj se dovršen del te proge nahaja na območju sovođenjske občine. Vodstvo državnih železnic je zaprosilo za soglasje občinsko upravo iz Sovodenj. Iz sporočila vodstva železnice pa je razvidno, da namerava po postavitvi drugega tira ukiniti postaje v Rubijah. Podžupan Klemše je svetovalce seznanil s podrobnostmi tega načrta in omenil, da ni predvidenih kakih razlastitev, saj je dovolj prostora ob progi za drugi tir. Glede postaje je bil svetovalec SSK Pavletič mnenja, naj se kot svojčas ob zadevi železniškega podvoza pri sovođenjskem pokopališču (ki je bila ugodno rešena) tudi sedaj naprosi železniška uprava, naj se postaja docela ne odpravi, čeprav ne bo več osebja na postaji, saj si lahko potnik nabavi vozni listek na vlaku. Odbornik Prinčič je dodal, da mora občinska uprava stremeti po ohranitvi postaje tudi zaradi bodoče obrtniške cone, ko se bo potreba po postaji spet bolj čutila. Svetovalci so dali ugodno mnenje o položitvi drugega tira in soglasno podprli predlog Pavletiča in Prinčiča, da občina predloži prošnjo za ohranitev postaje v Rubijah.

5.600.000 lir je bilo odobrenih za oporni zid pri šoli v Sovodnjah. Župan je povedal, da bo 9. januarja letos v Škofji Loki običajni občinski praznik, na katerega je vabljen tudi delegacija sovođenjske občine. Ob tej priložnosti bo delegacija predložila koledarček športno-kulturnih izmenjav med obema občinama. Na koncu se je župan izrekel praznična voščila vsem občanom, svetovalcem pa se zahvalil za njihovo celoletno prisotnost in sodelovanje.

Umrl je prof. Rafko Premrl

Nekaj dni pred Novim letom je dr. Rafko Premrl dopolnil 76 let, v petek, 7. januarja, pa je zaspal v Gospodu; ni dolgo tega, kar ga je zadela bolezen, nekaj časa je bil v splošni bolnišnici, zatem pa v bolnišnici pri sv. Justu, kjer je nehalo biti njegovo srce; srce človeka, ki je veliko preizkusil v življenju.

Dr. Rafko se je rodil v Vipavi leta 1906; ker je bil izredno nadarjen, je najprej šel študirat v Ljubljano, v škofijsko gimnazijo pri Št. Vidu, zatem je študiral na eksportni akademiji na Dunaju, na teološki fakulteti v Innsbrucku; leta 1930 je bil posvečen za duhovnika, v letih, ko se je pritisk fašističnih oblasti stopnjeval in se je slovenskemu človeku krojila trpka usoda, še posebej takim osebam, kot je bil pokojni dr. Rafko: neustrašen, izredno narodno zaveden, neuklonljiv. Zaradi te svoje pokončnosti je bil preganjan, izdan in zaprt v koncentracijsko taborišče. Kot kaplan je bil najprej v Cerknem, potem je bil imenovan za župnika v Žabnicah, kjer se je njegovo delo izražalo v vsej polnosti in tudi pogumnosti. S prižnice v cerkvi je dr. Rafko zagovarjal pravice slovenskega ljudstva in se boril proti tistim, ki so nameravali optirati za Nemčijo diktatorske usmeritve. V Žabnicah je dosegel tudi to, da so šolske sestre dobile v tej vasi Kanalske doline svoj sedež in začele aktivno delovati. A med domačim ljudstvom so se našli tudi taki, ki so mu nasprotovali in ga enostavno prijavili oblastem; leta 1940 so ga orožniki izgnali iz Žabnic. Najprej se je zatekel v Vipavo, nato pa v Bukovico, kjer je bil za župnika brat Staniko. Zatem je bil imenovan za župnika v vasi Poljane pri Reki; tudi tu ni ostal dolgo, kajti bil je zapisan pri fašistih. Odpeljali so ga najprej v tržaški Coroneo, nato pa v koncentracijsko taborišče Dachau, kjer je ostal do konca vojne. Po končani vojni vihri se je vrnil na Goriško; v Gorici je poučeval na nižji srednji šoli, diplomiral medtem na tržaški univerzi iz političnih ved in stalno študiral, se izobraževal in

izpopolnjeval. Kdor ga je poznal in se z njim pogovarjal, je v njem dobil izredno razgledanega sogovornika, malce svojevrstnega, a odličnega pedagoga. Profesor Rafko je položil izpite tudi na rimski univerzi, in sicer iz slovenščine, nemščine, filozofije in zgodovine. Bil je tudi dober govornik in pridigar, v javnih debatah pogumen in odločen. Leta 1971 je bil imenovan za župnika v Štmavru, vsa leta prej in do 1975 pa je poučeval na raznih šolah, skratka, svoje povojno življenje je posvetil šoli: 13 let na nižji srednji šoli, 4 leta na klasičnem liceju, potem 10 let na italijanskih šolah v Vidmu in Gorici, zadnji dve leti pred upokojitvijo se je vrnil na licej P. Trubar v Gorico.

Pogreba dr. Rafka Premrla, ki je bil v ponedeljek 10. januarja popoldne v Štmavru, se je udeležila ogromna množica; od pokojnika so se poslovili domačin Danijel Pintar, dr. Drago Štoka in dr. Rafko Dolhar. Prof. Premrl je bil doma iz Vipave in tam bo tudi pokopan, kot je sam želel. Bratom, sestram in ostalim sorodnikom izražamo iskreno sožalje.

PREMIERA V ŠTANDREŽU

Dramska skupina prosvetnega društva Štandrež nam je, kot se to dogaja že več let, ponudila ob začetku leta novo predstavo in sicer Molierovega Namišljenega bolnika. Premiera je bila preteklo nedeljo, 9. januarja, v polno nabiti dvorani štandreškega doma Anton Gregorčič. V glavni vlogi je nastopil odlični Božidar Tabaj, a tudi ostali igralci so nas prijetno presenetili; nastopili so Silvana Znidarčič, Mirjam Paulin, Jordan Mučič, Marko Brajnik, Marjan Breščak, Marjan Zavavlav, Damjan Paulin, Rudi Šuligoj in Majda Paulin. Delo je režiral Emil Aberšek, scenarijo je pripravil Lucijan Pavio, šepetalka je bila Marinka Leban, kostume pa je nudilo PDG iz Nove Gorice. Dramska skupina je že prejela povabilo za nastop v raznih krajih v zamejstvu in tudi v Sloveniji.

Zadnja seja števerjanskega občinskega sveta

V torek, 28. decembra, je bila zadnja seja števerjanskega občinskega sveta v letu 1982. Vodil jo je župan Stanislav Klanjšček ob prisotnosti skoraj vseh svetovalcev. Po branju zapisnika zadnje seje, ki je bila komaj dvajset dni prej, t.j. 30. novembra 1982, je svet sklenil, da razpiše javni natečaj za službo postrežnika na osnovni šoli s celodnevno poukom. Pravico do tega dodatnega mesta ima po zakonu tista uprava, ki je v zadnjem času zgradila nova šolska poslopja. Naj pri tem omenimo, da bo s tem mestom organik števerjanske občine štel deset uslužbencev. Svet je potrdil nadalje izid javnega natečaja za mesto občinskega obhodka-šoferja v osebi g. Stanka Škorjanc. Pri četrti točki dnevnega reda se je razvila obširna razprava o vsoti približno dveh milijard lir, ki naj bi jih prejela občina na podlagi deželnega zakona št. 828/82 za gospodarski razvoj celotne občine. Bil je

govora o možnosti ureditve zemljiških posesti, o trgovski organizaciji za prodajo kmetijskih proizvodov in še kaj. Za sestavo dokončnega dokumenta-predloga, je svet pooblastil ožji odbor, ki bo upošteval predloge sveta in ga posredoval Deželi Furlaniji-Juljski krajini. Kot dodatna točka k dnevnemu redu je bila določitev vsote 150 milijonov lir, ki jih je te dni občina prejela od tajništva za potresno področje iz Vidma in to na podlagi zakona št. 63 z dne 23.12.1977. Sklep je bil sprejet soglasno, da se omenjena vsota nameni kot tretji del izgradnje občinskega vodovoda. Poveril je še nalogo županu, da se pozanima pri vodstvu pokrajinske uprave, da bi le-ta poskrbela za ureditev in izplačilo zemljišča, ki ga je že pred desetimi leti zasegla in to na poti Bukovje-Valerišče-Jazbine-Dolenje. Sejo so svetovalci zaključili z izmenjavo novoletnih voščil pri kozarcu briške kapljice.

PREJELI SMO:**ZA ODPRAVO OPENSKEGA STRELIŠČA
PISMO PREDSEDNIKU REPUBLIKE**

»Na openskem strelišču v tržaški občini je bilo od leta 1941 do leta 1945 ustreljenih najmanj 96 protifašistov. Skromna plošča znotraj obzidja obuja spomin na prvih 5 ustreljenih, slovenskega narodnega heroja Pinka Tomažiča in njegove tovariše Viktorja Bobka, Ivana Ivančiča, Simona Kosa in Ivana Vadnala, ki jih je posebno fašistično sodišče na nalašč v Trstu seklicanem zasedanju obsodilo na smrt. Na drugem koncu stoji zunaj obzidja spomenik 71 talcem, ki so jih nacisti ustrelili 3. aprila 1944. Ni napisa, ki bi pričal o 6 žrtvah 22. 11. 1944, tudi ne znamenja v spomin 14 žrtvam 28. 4. 1945, ki jih krvniki niso utegnili pokopati, ker jih je zalotil osvobodilni pohod partizanske vojske.

Ob krvi tolikih žrtev so tista tla sveta spominu in občutljivosti tedanjih prič in mladih rodov, ki so ju od njih sprejeli in ju hranijo.

In vendar se na openskem strelišču oglašajo streljanje. Dasi je svoj čas ležalo na robu naselja, se je spričo razširitve vasi znašlo naposled v vasi sami. Akoravno sodi v državno premoženje, ga Ministrstvo za obrambo ne uporablja, pač pa ga prepušča v nepretrgano rabo zasebnim društvom, ki na njem prirejajo urjenje v streljanju. Dejavnost pač ni nezakonita, je pa vendar neprimerna bodisi da njeno vsebino merimo ob zgodovinskem pomenu in moralni vrednosti kraja samega bodisi da jo presojamo v krajinskem in urbanističnem okolju, ki v njem leži sicer obzidano, a vendar odkrito strelišče. Zato pomeni sedanja dejavnost skrunitev, izziv in žalitev vseh, ki se v nezmanjšanem številu klanjajo spominu žrtev, a jih podrejanje potrebam uporabnikov strelišča hudo omejuje pri ustreznem izražanju svojih čustev.

Protifašistične organizacije so večkrat spodbudile oblasti, naj urjenje v streljanju odstranijo s kraja, ki je svet spominu žrtev in večkratnim vrednotam boja za svobodo, demokracijo, mir in bratstvo med narodi ter naj poskrbijo, da se prostor strelišča primerno uredi v namen, ki naj bo s temi vrednotami v skladu in vreden visokega krvnega davka, ki ga je tukajšnje slovensko in italijansko prebivalstvo plačalo.

Gospod Predsednik! Doslej so vsi pozivi nateleti na gluha ušesa. Ne preostaja nam drugega, kot da se obrnemo na Vas, kot na najvišjo državno oblast, hkrati pa na neutrudnega borca za vrednote, ki so zanje padli na openskem strelišču darovali svoja življenja. Prosimo Vas zato, da posredujete, da bomo lahko nauk, ki ga njihova žrtev narekuje, dostojno zaupali mladini.

V pričakovanju Vašega odgovora

s spoštovanjem

Knjižnica »Pinko Tomažič in tovariši« Slovenskega kulturnega društva Tabor Opčine Krožek za politične in socialne vede »Pinko Tomažič« Trst

Državna osnovna šola s slovenskim učnim jezikom »Pinko Tomažič« Trebče
Sekcija PCI-KPI »Pino Tomažič« Trst
Tržaški partizanski pevski zbor »Pinko Tomažič«

NAŠE SOŽALJE

Uredništvo in uprava Novega lista izrekata globoko občuteno sožalje prijatelju, fotografskemu mojstru in javnemu delavcu Mariu Magajni ob smrti drage mame.

Novice PO SVETU

VOGEL V MOSKVI

Socialdemokratski kandidat za zahodnonemškega kanclerja Hans Vogel je bil na obisku v Moskvi, kjer je imel daljši pogovor z glavnim tajnikom sovjetske komunistične partije Jurijem Andropovom. Sovjetska tiskovna agencija TASS opozarja, da je pogovor potekal v odkritosrčnem in konstruktivnem duhu. Sovjetski partijski voditelj je zahodnonemškemu gostu obrazložil, nadaljuje tiskovna agencija TASS, pomen sovjetskih predlogov, ki se tičejo dialoga z Združenimi državami o vprašanju jedrskega strateškega orožja in o raketah na srednji dolet na evropski celini. Sovjetski predlogi so stvarni, poudarja TASS, in predvidevajo zmanjšanje jedrskega arzenala, ne da bi pri tem grozila nevarnost nobenemu taboru, saj bi ti predlogi med drugim koristili medsebojne mu zaupanju in splošni varnosti.

**PREDSEDNIK CARSTENS
ODLIKOVAL DR. TROFENIKA**

Predsednik Nemške zvezne republike Carstens je ravno za božične praznike odlikoval uglednega slovenskega kulturnega delavca in založnika dvakratnega doktorja Rudolfa Trofenika v Münchenu z redom za zasluge. Kot je rečeno v utemeljitvi odlikovanja, je nemški predsednik odlikoval dr. Trofenika za kulturne zasluge, ki si jih je pridobil v stikih med Nemci in Slovenci. Trofenik je izdal v svoji akademski založbi v Münchenu v nemškem jeziku že veliko število literarnozgodovinskih in drugih knjig zgodovinskega in splošno kulturnega pomena, nanašajočih se na kulturno zgodovino in etnografijo slovenskega naroda ter namenjenih nemškimi univerzitetnim krogom in knjižnicam. Pa tudi osebno je veliko prispeval v zadnjih desetletjih k vedno boljšim kulturnim zvezam med Slovenci in Nemci.

FRANCIJA IN IZRAEL

Izrael in Francija sta obnovila uradne odnose na kulturnem, znanstvenem in športnem področju, ki so se bili prekinili pred šestimi meseci v znak protesta proti izraelskemu vojaškemu posegu v Libanenu. Izraelski glasnik je izjavil, da so se v Jeruzalemu sestali predstavniki obeh vlad in razpravljali o nadaljnjih izmenjavah na kulturnem področju. Predstavniki obeh vlad so v četrtek podpisali sporazum o sodelovanju na kulturnem, znanstvenem in športnem področju.

GENERAL MOORE

Upokojeni general angleških mornariških strelcev Moore, ki se je proslavil med falklandsko vojno in je sprejel vdajo argentinske posadke 14. junija lani, za kar mu je kraljica podelila plemiški naslov, je končno prejel prvo ponudbo za novo službo. 54-letni general, je namreč ravno ob izbruhu vojne stopal v pokoj. Doslej pa ni našel nove zaposlitve in se je pridružil trem milijonom angleških brezposelnih. Vendar je treba pri tem pripomniti, da je dobil odpravnino in da znaša njegova vojaška pokojnina polovico nekdanje plače, to je približno 20 milijonov lir letno.

SOVJETI V ŠKRIPCIIH

V diplomatskih krogih v pakistanski prestolnici Islamabad se je razširila vest, da so prejšnji teden afganistanski gverilci ugrabili 14 ali celo 16 sovjetskih svetovalcev v glavnem mestu severnega Afganistana Mazar-E-Sharif. Uporniki so baje sovjetske svetovalce odpeljali ob belem dnevu iz neke veletrgovine v že omenjenem afganistanskem mestu. Sovjetski vojaki so pripravili veliko število afganistanskih žensk, od katerih zahtevajo, naj podrobno poročajo o morebitnih ugrabiteljih.

—0—

S TRŽAŠKEGA**SLOVENSKO
DOBRODELNO DRUŠTVO
OBDARILO OTROKE**

V okviru svojega ustaljenega delovanja je Slovensko dobrodelno društvo v Trstu ob miklavževanju in božičnih praznikih tudi letos obdarilo potrebne učence slovenskih osnovnih šol na Tržaškem z oblačili, obutvijo in šolskimi potrebščinami. Skupno je razdelilo 53 zavojev z vsebino, kot so si jo učenci sami želeli.

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 17. januarja govoril inž. Boris Sancin na temo »Carzano — skoro pozabljen poskus italijansko-slovenskega sodelovanja med prvo svetovno vojno«. Začetek ob 20.30.

Slovensko dobrodelno društvo čuti ob tej priliki prijetno dolžnost, da se zahvali javnim oblastem in vsem dobrotnikom, ki so s svojimi prispevki omogočili izvedbo te pobude. Še posebej se zahvaljuje didaktičnim ravnateljstvom in upraviteljem slovenskih osnovnih šol na Tržaškem za pomoč, ki so jo nudili pri zbiranju podatkov za obdarovanje.

**EDI ŽERJAL RAZSTAVLJA
V »CARTESIUSU«**

Galerija »Cartesius« v Trstu je bila v soboto, 8. t.m., polna občinstva, ki je prišlo na otvoritev likovne razstave Edija Žerjala. Žerjal je v tržaški javnosti dobro znan in uveljavljen umetnik, ki beleži že nekaj zelo uspešnih razstav. Tudi ta, ki jo je ravnokar pripravil, bo gotovo dosegla lep uspeh, saj so grafike, ki jih razstavlja, bogate tako po sporočilu, kot likovni tehniki.

Razstavljenega dela, ki skoraj vsa spominjajo na stare dokumente, antične papiruse ali načrte, imajo v sebi veliko izrazno moč. Ze sama pisava, ki jo Žerjal zna tako edinstveno prikriti in zatajiti, po eni strani zgubi svoj sporočilni pomen, ker je pač skoraj nečitljiva, dejstvo pa, da vsakdo lahko ugotovi, da gre za pisavo ali načrt, vsakogar spodbuja, da si sliko tudi razlaga, da jo ob gledanju (kar se da podrobno analizira in skuša iz njene celote, iz grafike pač, izvleči neko sporočilo, ki ga delo lahko ima le kot celota.

Gospodarsko sodelovanje Italije in Jugoslavije

Objavljamo drugi del predavanja, ki ga je imel gospodarski izvedenec, časnikar dr. Egidij Vršaj na seminarju za slovenske šolnike v Gorici in Trstu. Prvi del predavanja smo objavili v naši božični številki (23. 12. 1982).

(ured.)

PROSTA INDUSTRIJSKA CONA IN EGS

Osimski dogovori z dne 10. novembra 1975 vsebujejo dva dela:

- politično pogodbo (z desetimi prilogami) za dokončno načrtanje italijansko-jugoslovanske meje in za zaščito narodnih manjšin;
- sporazum (s štirimi prilogami) za razvoj gospodarskega sodelovanja, vstevši prosto industrijsko cono.

Pri izvajanju osimskih dogovorov je bilo doslej doseženega največ v prometni infrastrukturi, marsikaj pa je treba še napraviti, zlasti za odobritev globalnega zakona za zaščito slovenske manjšine v Italiji ter za postavitve proste industrijske cone.

To cono je še bolj valorizirala pogodba o sodelovanju med Jugoslavijo in Evropsko gospodarsko skupnostjo, ki je bila podpisana v Beogradu 2. aprila 1980.

Pogodba vsebuje uvod, 63 členov razdeljenih v 5 poglavij, Skupno izjavo o prosti industrijski coni ter več dodatnih listin.

Prvo poglavje obravnava gospodarsko, tehnično in finančno kooperacijo, drugo poglavje trgovinske izmenjave tako meddržavne kot obmejne, tretje poglavje prosto industrijsko cono, četrto poglavje delovno silo oziroma zaščito jugoslovanskih ekonomskih izseljencev ter peto poglavje končne splošne določbe. Ekonomski izseljenci so v zadnjih 10 letih poslali v domovino 21 milijard dolarjev ali več znašajo jugoslovanski dolgovi v tujini.

Jugoslavija lahko po pogodbi z dne 2. aprila 1980 izvažajo v države Evropske gospodarske skupnosti brez carine ali kontingentov tri četrte industrijskih izdelkov, razen 29 takoimenovanih občutljivih proizvodov, zaradi katerih bi lahko prišlo do motenj na tržišču, ter tekstila, za katerega so ločeni dogovori.

Razne države v razvoju so protestirale, češ da je Jugoslavija dobila prevelike ugodnosti, ker bi jo lahko smatrali že za srednje razvito državo.

Skupna izjava glede proste industrijske cone pravi, da bosta Skupnost in Jugoslavija podpirali investicije v coni ter zadevno trgovino. Izdelki iz cone bodo oproščeni tako predpisa o občutljivih proizvodih na tržiščih Skupnosti kot omejitve za zaščito jugoslovanske industrije.

Italijansko-jugoslovanska prosta industrijska cona je še vedno aktualna ne glede na krizo v svetu, v Italiji in v Jugoslaviji ali morda prav zaradi krize v Trstu in zaledju.

Za financiranje je itak vedno obstajala nujnost sodelovanja tudi drugih držav, zlasti tržaškega zaledja, na primer Avstrije, Češkoslovaške in Madžarske. Spor glede lokacije pa je bil kljub drugačnemu videzu predvsem političnega značaja zaradi zahteve na eni strani in zaradi bojazni na drugi strani, da bi odločitev o drugačni lokaciji sprožila revizijo celotnih osimskih dogovorov.

Med krajevnim prebivalstvom in strankami pa zdaj že prevladuje stališče o novi lokaciji cone na relaciji Trst - Koper: italijanski del

cone ob morju poleg Trsta in jugoslovanski del cone poleg Kopra, ob cestni, železniški in pomorski povezavi obeh delov.

Za ta namen bi lahko »zamrznili« sedanjí Protokol o coni brez škode za nedotakljivost osimskih dogovorov, to je brez škode tako za Jugoslavijo kot za Italijo, ter bi sklenili novo pogodbo o coni z vsemi gospodarskimi in pravnimi izboljšavami, ki so prišle na dan v dosedanjih študijah in demokratičnih diskusijah.

VIDEMSKI SPORAZUM IN ZASEDANJE V OPATJI

V palači »Belgrado« v Vidmu je bil 20. avgusta 1955 podpisan »Sporazum za ureditev osebne prometa ter kopnih in pomorskih prevozov« med obmejnimi področji Italije in Jugoslavije, na kratko imenovan: Videmski sporazum.

Ob 25-letnici sporazuma je bilo objavljeno, da je v letih 1955-1980 šlo skozi 60 prehodov italijansko-jugoslovanske meje nad 485 milijonov ljudi, od tega samo na Tržaškem 358 milijonov.

15. maja letos je bil Videmski sporazum noveliran ter je bila dodana posebna preambula, ki poudarja pomen odprte meje za prebivalstvo na obmejnih področjih. To velja še zlasti za stkie narodnih manjšin z matično domovino. Zaradi tega imamo tudi zamejski Slovenci pravico, da povemo svoje mnenje o odprti meji.

Na novembrskem sestanku v Ljubljani predstavnikov Socialistične zveze ter zamejskih Slovencev iz Italije in Avstrije so priznali, kako nima smisla razlagati, da jugoslovanski omejitveni ukrepi za prehod meje ne kršijo videmskega sporazuma. Prav tako je predsednik Socialistične zveze Srbije Bulatović ob obisku v naši deželi potrdil, da so bile omejitve ob meji preuranjene.

Enako so v Opatiji na zasedanju Italijansko-jugoslovanske zbornice v Milanu ter Jugoslovansko-italijanske zbornice v Beogradu poudarili, da jugoslovanski stabilizacijski ukrepi ne smejo škodovati obmejni trgovini po tržaškem in goriškem avtonomnem računu ter osebnemu prometu po videmskem sporazumu. Glede tega so za začetek prihodnjega leta napovedani italijansko-jugoslovanski posveti.

V Opatiji so o sodelovanju med Italijo in Jugoslavijo odobrili pet resolucij, katere so sestavile pristojne komisije.

Resolucija za splošne blagovne izmenjave pravi, da so dane še velike možnosti za izvoz jugoslovanskih proizvodov na italijansko tržišče, zlasti proizvodov kmetijsko-prehrambene industrije. Od tega izvoza je odvisen tudi razvoj dobav italijanske tehnologije Jugoslaviji. Uvozno-izvozne postopke pa je treba poenostaviti. Zaradi tega naj bi sklicali posebno konferenco, na kateri bi razpravljali o carinskih, deviznih, blagovnih, sanitarnih, fitopatoloških in kvalitativnih kontrolnih mehanizmih, ki urejajo te dejavnosti.

Resolucija za obmejno trgovino znova opozarja na nujnost ustanovitve dvostranske komisije za sodelovanje med obmejnimi področji, za kar je že zagotovljen pristanek obeh vlad. Komisija naj bi prilagajala blagovne liste naraščajoči inflaciji ter potrebam tržišča. V zvezi z osimskimi dogovori se je treba truditi tudi za višje oblike gospodarskega sode-

lovanja. Nadalje je treba okrepiti kooperacijo v okviru sejmov Alpe-Adria in Centro-Jug.

Tudi resolucija za industrijsko in tehnično kooperacijo govori o višjih oblikah sodelovanja na obmejnem področju ter na jugu obeh držav. Zainteresiranim partnerjem bi bilo treba dati kreditne olajšave. Pospešiti je treba tiste proizvodne dejavnosti, ki zagotavljajo največjo uporabo kvalificirane delovne sile.

Resolucija za finančno in bančno sodelovanje ponovno predlaga ustanovitev mešane italijansko-jugoslovanske banke v obmejnem pasu. Januarja bo menda zadevni posvet zainteresiranih bank.

Peta resolucija se tiče turizma ter obravnava tudi razne skupne pobude italijanske turistične ustanove ENIT ter Turistične zveze Jugoslavije, tako na primer: skupno reklamo v Združenih državah za obisk obeh obal Jadrana ter sodelovanje ob zimskih olimpijskih igrah v Sarajevu, ki bodo leta 1984. Povečali naj bi tudi število pomorskih zvez med obema obalama Jadrana.

Končno naj bi odpravili potni list med Italijo in Jugoslavijo ter naj bi za prehod meje zadoščala osebna izkaznica. Predlog kot nalašč v sedanjem trenutku, ko se postavlja v dvom takoimenovano »najbolj odprto mejo v Evropi«, to je med vzhodno in zahodno Evropo.

Dovolite kot za začetek tudi za konec citat, tokrat italijanskega predsednika Pertinija.

»Danes — je dejal Pertini ob omenjenem obisku v Beogradu — so naši odnosi zasnovani na iskrenem prijateljstvu ter na dinamičnem in plodnem sodelovanju, ki je že obrodilo sadove vzdolž meja, za katere se ocenjuje, da so med najbolj odprtimi na svetu. Zaradi tega menim, da je primer tega našega sodelovanja, sodelovanja med Jugoslavijo in Italijo, zelo pomemben, ker je to tudi prispevek k širšemu sodelovanju v svetu, s tem pa tudi k miru v svetu.«

—o—

BREZPOSELNOST V AVSTRIJI

Iz uradnih podatkov izhaja, da je bilo prejšnje leto v Avstriji povprečno brezposelnih 105 tisoč 346 delavcev, to je 2,67 odstotka vse delovne sile. Konec lanskega decembra je bilo brezposelnih 4,5 odstotka delovne sile, kar pomeni, da se je brezposelnost v sosednji republiki povečala za 1,3 odstotka v primerjavi z decembrom leta 1981.

VARŠAVSKI PAKT

V češkoslovaški prestolnici Pragi zasedajo obrambni ministri držav članic Varšavskega pakta. Predmet razprave je predvsem predlog, naj bi države Varšavskega pakta in države članice Atlantske zveze sklenile nenapadalo pogodbo. Ta predlog je bil izoblikovan na zadnjem zasedanju najvišjih predstavnikov držav članic Varšavskega pakta. Zasedanje je bilo v Pragi.

PLAČE SUPLENTOV

Prosvetno ministrstvo je sporočilo, da je ministrica Falcuccijeva brzojavno naročila vsem šolskim skrbništvom, naj do konca meseca izplačajo vse zaostale zneske šolnikom vseh vrst in stopenj. Suplenti namreč v tem šolskem letu doživljajo neverjetne zamude pri prejemanju plač. Sedanjí ukrep naj bi končno odpravil zamude.

- Znaš Mihec, meni so rekli ledje, de za prvo številko Novga lista u tem leti bo mogla tudi midva povedat naša prerokovanja. Zatu ke ledje so zamerkali, de dosti uganema za naprej jn zatu nam bol vervajo koker drugem trapolerjem. Mislem, de kar se prerokovajni tiče, de si ti še narbol udarjen na tu jn de res žiher kej poveš.
- Sej, sej. Kej češ de povem kej od politike al kašne domače reči?
- Vse povej, kar znaš.
- Alora začnem ses politiko. Letos u Afganistani ne bo merá, zatu ke Amerikanci ne bojo teli jet ven.
- Ma sej u Afganistani so Rusi, ne Amerikanci!
- Mouči jn ne stoj me motet! Češ napovedavat ti?
- Ne, ne. Nečko dej!
- Ben: u Afganistani se bojo toukli še naprej, zatu ke Amerikanci nečejo jet proč. U Rimi bojo tistga Antonova spetili vre januarja al narbol kasno februarja, zatu ke so vre pogruntali, de ni jemu neč zraven. Taku bo koeksistenca zagvišana. Taljanski sodniki se bojo pr bolgarski vladi škužirali, ke so Antonova tolko cajta držali u pržoni po nedoužnem. Letos bo tudi več konferenc na vesokem leveli; za mir, za razorožitev, za Helsinke jn vse sorte. Ma ne bo hudga jn bo vse ostalo pr čakolah. U Ameriki bo tisti Reagan jemu dosti za bacelirat ses kongresam, sez Atlantskem paktam jn sez Rusi. U jeseni se bo u Rusji spet skazalo, de so zastran slabga vremena prdelali pre-

malo žita jn taku jem bojo Amerikanci pršli na pomuč.

- Se zna. Si moremo aden družmi pomagat. Ma vselih so ti Amerikanci nakazani: nej bo táko al táko vreme, uani jemajo zmiram puhne magazine.
- Pestme govort! Tle u Italiji bomo jemeli spomladi volitve, pole bo pršla nova vlada, ke bo u jeseni nardila nove davke. Zastran draginje si bojo poslanci jn senatorji zvišali plače. Tudi dnar bo letos mejn vredn ku lani, ma več ku h leti. Slovencam bojo spet pobrali dosti zemle jn protesti ne bojo neč zalegli. Treba jet naprej. Tudi dvojezičnost bo šla naprej. Čeglih so kašni strašno pruti, mi ta napredni bomo šli odločno naprej jn noben hudčič nam ne more prepovedat, de uvelavimo dvojezičnost pr našeh napredneh družtvh jn pr športi. Tisti, ke so nazadnjaki, pej nej ostanejo pr njeh enojezičnosti. Ma mi gremo naprej, mi strelci ...
- Ma kam bomo pršli, če bomo zmiram šli taku naprej?
- Ni važno, kam bomo pršli. Glavno je, de gremo naprej.
- Ma Mihec, meni se zdi, de ledje ne bojo preveč zadovolni ses tvojmi napovedmi, zatu ke nisi napovedau kej dobrega. Ledje be rajše slišali kej lepega jn dobrega, tudi če ni res. Ti pej ...
- Ma kej čem pravet prauce? Anbot je biu n kral, ke je jemu tri sinove ...
- Nisem mislu taku. Ma vidi — denmo reč — neč nisi povedau, kaku bo z globalno zaščito?
- Zaščito! Pej koga be blo treba ščitet?
- Ma kej prašavaš taku naumno. Globalna zaščita za slovensko majnšino.
- Pej zakej be jo treba zaščitet?
- Zakej, zakej! Zatu, ne, de se ne bo asimilirala, zatu de Slovenci ostanemo Slovenci.
- Pej zakej be Slovenci mogli ostat Slovenci?
- Ma znaš Mihec, de danes je s tabo težko govort. Jest te prou ne zastopem.
- Jest pej tebe ne. Dragi moj, tisto od globalne zaščite, tu so stare reči. Ma mi moremo gledat naprej. Tisto od globalne zaščite, tisto je danes vre anahronizem.
- Kaku si reku? Anarho ...?
- Anahronizem.
- Taku ja. Jn kej pomene?
- Sej sm ti vre povedau. Pomene globalna zaščita.

JUBILEJNI »DAN EMIGRANTA« V ČEDADU

Beneške doline so desetletja in desetletja, leto za letom pošiljala v tujino na stotine ljudi, ki so si v Belgiji, Nemčiji, Franciji in drugod služili vsakdanji kruh. Že dvajset let pa prirejajo beneški kulturni delavci »Dan emigranta«, ki se je razvil v pomemben kulturni dogodek za vse beneške doline.

Tudi letos se je čedadsko gledališče Ristori napolnilo z izseljenci in drugimi, ki so hoteli slediti izredno zanimivi in pestri prireditvi. Na začetku je spregovoril v imenu organizacij, ki so priredile »dan«, Aldo Clodig. Povedal je, da so se organizatorji načelno odpovedali vsakršnim priložnostnim in slavnostnim govorom, češ da je bilo doslej izrečenih veliko preveč besed o zaščiti slovenskega prebivalstva, premalo pa je bilo stvarnih dejanj v korist Benečije in njenih ljudi. Zato je nemudoma stekel kulturni del sporeda, ki je prikazal slovensko kulturo od Nadiških dolin do Kanalske doline. Nastopile so razne skupine, otroci, mladi in starejši recitatorji, harmonikaši, pevci in ansambli. Med sporedom so nastopajoči pokazali ne

GRADNIKOVA PROSLAVA

V nedeljo, 16. januarja, bo v Katedralnem domu v Gorici proslava, posvečena 100-letnici rojstva Alojza Gradnika. Nastopili bodo recitatorji, slavnostni govornik in pevske skupine; začetek ob 16. uri. Proslavo prireja SKPD Mirko Filej iz Gorice.

samo lepo dovršenost v izvajanju, ampak, posebno v pevskih točkah, velik smisel za humor. Med programom so po odru razobesili napise in transparente s protestnimi gesli in željami Slovencev, ki živijo v videmski pokrajini.

Po tem delu sporeda je nastopilo Beneško gledališče. Letošnja predstava je bila veliko pričakovanje, saj je to amatersko gledališče uprizorilo Cankarjevega »Hlapca Jerneja«. Igro je režiral Adrijan Rustja, postavili pa so na oder precej prirejeno delo, tako situacijsko kot tudi jezikovno, saj so igrali v beneškem narečju. Zahteveni tekst in problematiko so beneški igralci dobro izpeljali in občinstvo je z velikim zanimanjem sledilo igri. Beneško gledališče, ki deluje skoraj dvajset let, je torej z letošnjo predstavo potrdilo, da postaja res učinkovita amaterska dramska skupina.

»Dan emigranta« pa je potrdil, da se Beneški Slovenci zavedajo svoje kulture in svojih pravic. Srečanje ni bila samo priložnost za prijateljski pogovor in snidenje, ampak predvsem potrditev, da hočejo postati in ostati enakovredni del slovenske narodne manjšine v Italiji.

—O—

V SODELOVANJU Z ZVEZO SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV IN ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

V Kulturnem domu v Gorici

MATJAŽ KMECL

MUTASTI BRATJE

Režija: JOŽE BABIČ

v nedeljo, 16. januarja, ob 16.00 - Abonma Red A
v ponedeljek, 17. jan., ob 20.30 - Abonma Red B
v torek, 18. januarja, ob 20.30 - Abonma Red C

Pogumno v novo leto 1983!

■ nadaljevanje s 1. strani

godkov pri nas in po svetu poleg vsega kaže, da se tej vrednoti napovedujejo še boljši časi.

Leto, ki se začinja, bi moralo po našem pomeniti predvsem napredek na izrazito strankarsko-političnem področju, v smislu, da bi morala slovenska manjšina okrepiti svoje politično predstavnost, saj je vsa dosedanja povojna zgodovina na Tržaškem, Goriškem in tudi videmski pokrajini dovolj zgovorno dokazala in pokazala, da smo zamejski Slovenci v tem pogledu dokaj šibki, tako da je morda to glavni vzrok, da so naša osnovna prizadevanja bila do zdaj jalova, da se nismo v širši politični in družbeni stvarnosti uveljavili ta-

ko, kot bi zaslužili bodisi zaradi svoje dejavnosti v polpretekli zgodovini bodisi zaradi svoje objektivne teže v tem trenutku.

V sklopu teh prizadevanj bi morala po našem odigrati nadvse pomembno vlogo Slovenska skupnost, se pravi samostojna slovenska politična organizacija v zamejstvu. Kot je bilo javljeno, bo Slovenska skupnost še ta mesec imela redni deželni kongres, ki bo udeležencem nudil odlično priložnost za poglobitev te izredno važne tematike za nadaljnji obstoj in razvoj celotne slovenske narodne skupnosti v Italiji. Prepričani smo, da se tega zavedajo odgovorni ljudje v vrstah Slovenske skupnosti, katerim želimo le »pogumno naprej v novem letu«.